

Locuint'a Redactorului
si
Cancelari'a Redactum i
e in
Strata Morarilor Nr. 13.

Serisorele nefrancato nu se vor
primi decâtui numai de la corespondenții regulari ai „Federatiunii.”
Articlii ramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Invitare de prenumeratiune

la

„FEDERATIUNEA”

pre patrariulu IV (oct. dec.) 1869.

Incepndu-se trimestrulu aki IV (oct.—dec.) an. c. rogâmu pre p. t. doritorii de a avea acestu diurnalul, să binevoiesca a grăbi cu prenumeratiunea, pentru ca de una parte să ne scimă orientă in privint'a numerului exemplarielor ce vomu avea a tiparì, éra de alta parte să potemă incungură ori ce neregularitate in speditiu-ne diurnalului. Totu-de una data rogâmu pre Domnii abonati, cari sunt in răstantia cu pretiu de prenumeratiune, să nu intardie a-si rafuști socotele, ca să nu ni se adaugă greutătile si d'in acésta parte.

Atragemu atentunea on. publicu romanu la impregiurarea că, redeschidiendu se diet'a Ungariei in 16 l. c., diurnalul nostru nu va intardia a raportă cătu mai esactu despre tote siedintiele dietei mentiunate, fin- du cu deosebita luare a minte la actele, cari voru atinge mai de aproape interesele vitali a le natiunei romane.

Condițiunile de prenumeratiune remanu cele d'in fruntea diurnalului.

Redactiunea.

Camer'a Representantilor Ungariei.

Siedint'a d'in 16. Octovre, 1869.

Siedint'a se deschide la 11 ore prin salutatiunea cordiala a presiedintelui Sionsiciu, carele provoca totodata pre membrui camerai de a economisă cu tempulu pentru ca să nu li-se pota face imputări de tandalitura. Presid. promite d'in partea sa a face tote si spéra că guvernul inca va supedită tote datele necesarie spre inlesnirea lucrărilor, pentru a caror sporu si incolomitatea deputatilor implora binecuvantarea si ajutoriulu cerescu. (Deputatii resalutara pre presied. cu unu „vivat.”)

Deputati se adunara in numero frumosielu, precum nu se sperase, considerandu-se tempulu rezoltei inca neterminate, erau preste 200 insi. D'intre dep. romani erau de fatia: Mihali, urc'a, Cucu, Babesiu, Al. Romanu. — Pre bancele ministeriale erau: Andrasî, Horvatu, Micu, Goroveiu si pururea presentulu Bedecovicu. Mai tardîu intră si Eötvösiu.

Presed. prezenta mai multe petitiuni in privint'a organisațiunii jurisdicțiunilor, regularea incortelării os-tasilor, modificarea legii dejă sanctiunate pentru org. judecătorielor, etc. Intre cari mai vertosu atrase atentunea nostra petitiunea, său dora, representatinnea districtului Cetății-de-Piètra prin carea cere a se lasă la Sioncu'a-Mare tribunalulu districtual, pre care guvernul vre să lu mute la Bai'a-Mare intre unguri. — Dep. Bömches depune mandatulu. — Se cletesce list'a cerurilor vacante intre cari si district, Fagarasiului, despre care se dîse, dacea intelèsaramu bine, că pana acum nu ar' fi avutu representante, dar' faimosulu de Bene-dec'u? (Pote și că s'au intielesu numai cerculu alegat. alu Dlui vicariu A ntoneli, carele — o spunem in parentese — are să o sentiesca pentru că respectandu voint'a natiunalala a Rloru ardeleni, nu s'au si nu vre a se prezenta la dieta, asî: tote cererile sale facute la guvernul intru interesulu vicariatului său se respingu mereu un'a dupa alt'a, ba chiaru se poruncă de către stapanii dîlei de a nu se punce in candidatiune la stalulu de canonico metrop. că neci de cum nu va fi numitul de guvernul (!) carele ar' trebuu să scia că acesta resbunare nu este nobile ci prè marsiava si că D. A ntoneli este mai multu decâtui unu epis- opu in ochii Rloru, cari stimédia barbat'a sa.)

Se cletesce list'a deputatilor alesi in tempulu va-cantiei: Banfi Alb., Horvatu Dion, Antalfi, Tormasî, Hodosiu Imre, Trefortu Augustu, Chermendi. Procesele ver-bali electoralni a le acestoru, se voru strapune la comis-verificat, permaninte.

Se cletesce numele deputatilor definitivu verificati (trecundu terminulu de 30 dîle si ne fiindu alegerea loru imputăta). Degenfeldu, Lonai Gabr., Madarasu Eug., Mocioni Eug., Cengeri Vas., Callai Ed., Cubini, Matyusiu, Maiteni, — se proclama de verificati.

Se cletescuna lista a.) de interpellazioni, b.) de mo-tiune c.) proiecte de resolutiuni d.) proiecte de legi — despre cari camer'a n'a determinat inca nemica si re-spectivu la cari ministrii n'au respunsu inca. — Intre aceste sub nr. protoc. 296. interpel. lui Sig. Borle a in privint'a diuarielor „Alb.” si „Novi Pozor” — sub nr. prot. 461. interpel. lui Vas. Iurea in privint'a controverselor escate intre romanii gr. cat. si rutenii d'in paroci'a mestecata a Sighetului Marmatiei; — sub nr. prot. 468. motiunea lui Ios. Hodosiu facuta in ur-marea respunsului minist. datu la interpellazione sa in privint'a respingerii membrilor d'in Romani'a ai asoc. trans.

Dupa aceste dep. Lud. Papu, dîce că lini'a călii fer. spre Brasovu este in tota privint'a mai inlesniosa decâtua cea proiectata de guvernul spre pasulu Buzelui. — Dep. Irani solicita pertratarea proiectului a sup'r'a des-fintarei pedepselor corporale. — Min. Horvatu indege-nțidea ordenea in carea ar' trebuu să se iee la pertratare cele trei proiecte de regulae sale prezentate camerei in sess. trecuta. — Dep. Irani prevede că guvernul va soli-tila pertratarea prealabila a bugetului său, crede inse că sunt si alte cestiuni totu asî de urginti, d. e. sterge-rea rusinatorei pedepselor corporale, — deci propune a se pertrată acesta cu preferintia (să traiesca deputatulu Irani cu sentieminte nobile de umanitate! Red.) Apoi cere ca proiect. de lege ptru libert. relegiun. să se tramita indata la sectiuni. — Minist. Horvatu observa că dsa inca totu acest'a au cerutu. Col. Gitî aproba propunerile lui Irani, dar' adauge d'in partea sa ca a trei-a cestiune urgintă proiect. de lege pentru insintiarea curtei de compturi.

Presedintele propune la ordinea dîlei pentru sie-dint'a de luni (18. oct.) espunerea ministrului de finan-eie si dîce că cele doue proiecte de legi a le ministrului de just. si proiect. de lege relativ la lib. releg. se voru distribui membrilor. Se aproba. Siedint'a se radica la 12 ore.

Unu martiru natiunalu contr'a trei-spre-dieci.

Este unu fenomenu naturalu si totu-si cu-losu in viet'a omenimei, că cele mai mari con-traste ale activitatii, cugetarei si semîrci si se pe'recu adese-ori in mai totu acelu a-si tempu si in acelu-a-si locu, si apoi la intalnirea loru se abatu unulu de altulu său vinu intr'ună colisiune reciproca.

Unu asemene contrastu enorme alu cugetarei si semîrci a doue natiuni, cari locueseu langa olalta, se petrecu mai de curendu pre pamentulu Ungariei in comitatulu Aradului. Atâtui d'in partea Magiarilor cătu si d'in a Romanilor se cele-brara aci doue festivităti natiunali, care dau una materia abundante pentru studierea vietiei poporului d'in regatulu Ungariei.

Precum anuncia diurnalele, poporatiunea magiara si honvedii celebrara in 6. a lunei curinte servitiulu funebrau in memori'a celoru 13 generali esecuti in 1848 in Aradu. Cu putienu mai inainte, in 10 septembrie, Romanii celebrara astăsdere aprope de Aradu una asemenea festivitate, radecandu unui-a d'ntre martirii loru natiunali

din acel a-si ani turbulentu unu monumentu. Ace-sta festivitate de nămoria nu se aminti mai nece de cătu de press'a austriaca germana, cu tote că este importanta si instructiva.

Acestu martiru romanu, cu numele Ionu Buteanu, inca a fostu generalu, inse unu generalu alesu de poporul pentru a-i aperă drepturile si libertăatile. Ca advocate in Abrudu, elu fu inca mai dinainte unulu d'intre cei mai zelosi anteluptatori pentru liberarea si egal'a indreptă-tire a poporului său. In primavera anului 1848, elu fu prefectu alu gătelor inarmate, ce se organisara atunci. Elu fu siltu a se luptă cu arm'a, si acest'a o si facu cu caragiu. Tramitiendu iuse Kossuth la Abrudu pre unu parlamentariu magiaru pentru a face pace cu muntenii romani, Buteanu, amagitu prin altii său de sine insu-si, se predede comandantului de honvedi Hatvani, care irrupse chiaru atunci cu ordele sale in Abrudu. Bueanu ceru ca să i-se ierte a merge ca parlamentari la Dobritfnu, pentru a se consultă cu Kossuth despre impacare. Intr'ace'a parlamentariu tramsu de Kossuth nu potu ajunge nece la unu resultatu, că ce Hatvani intră in Abrudu sub tempulu candu se trată despre pace, si Romanii, fiindu de opinione, că sunt tradati, incepura de nou lupt'a. Asî se intemplă, că Hatvani scapă in Ungaria d'in aintea armelor lui

Iancu, unde asiediandu-se in Gur'a-Hontiu langa Aradu, esecută pre Buteanu, pre carele ludoise cu siu. Acest'a e istoria mica a suferintelor martirului romanu. Iistoria celor 13 generali magarii esecuti o voru cunoce cetorii nostri.

Urmăza intrebarea, pentru ce s'au luptatotu acestei-a? Ce idea au representatu acestei 13 martiri? Luptatul s'au ei ore pentru libertate? Nece decâtua. Da, Magarii s'au luptatul pentru independenția Ungariei, pote pentru constituinea ei, mai vertosu in se numai pentru suprematia soiului magiaru asupr'a toturor celoru-l-alte, si apoi domnirea loru asupr'a Romanilor, Croatilor, Serbilor, Sasilor, Slovacilor, a fostu intemeiata in acésta constituine. Daca natiunilitătile aru si fostu multiamite cu acésta constituine, nu aru si urmatu in Ungaria si Transilvania acelu tristu resbelu civilu.

Deci nu Magarii, ei Romanii, Croatii etc. au fostu acei-a, cari au aperat libertatea, si istoria suferintelor acestui martiru romanu dovedesce, că Romanii eră aplecati a se impacă cu Magarii, daca acestei-a li-aru fi recunoscutu drepturile si libertatea. Inse asemenee tratări au remasutotu de ur'a fără de resultatu, si apropiarea amicabile a acestoru doue natiuni fù totu de ună nimicita prin cerbicos'a, cu carea Magarii tineau la ide'a nefericita de a magiarisă pre tote soiurile Ungariei, ca astu-felu să se pota intărî elementulu magiaru, atâtui de debilu dupa numeru.

(Va urmă.)

Cetim in „Dipl. Wochenschrift” a Dlui Nicolau Bethlen urmatorulu articolu:

Diet'a magiara

si

Sasiu d'in Transilvania.

Daca ne ocupâmu atâtui de patienu de opusetiunea „natiunale” d'in Ungaria, acesta nu se intemplă d'in cau'sa, că noi amu dorî a amuști cestiunea de natiunalitate in Ungaria.

Inse noi credem, că pana ce nu se va regulă starea in Cislaitani'a si pana ce centralistii d'in Vien'a voru ave-poterea in mana, periculu oprimerei Ungariei ne va

Pretiul de Prenumeratione
Pre trei lune 3 fl. v.a
Pre sicse lune 6 " " "
Pre anul intregu 12 " " "
Pentru Roman'a:
pre an. intregu 40 Lei n. = 16 fl.v.a
" 6 lune 20 " " = 8 " " "
" 3 — 10 " " = 4 " " "

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taxa tim-brale pentru fisele care publicate une separatu. In Locul deschis, 20 cr. de linia.
Unu exemplar costă 10 cr.

amenintia totu-de-un'a (dupa ce se va fi finit u treb'a cu Cehii), si c'f' concessiunile date pana acum naționalitătilor d'in Ungaria voru fi esplorate eventualmente prin centralistii victoriosi contr'a dualismului.

Inainte de tote este de lipsa una impacare cu popoarele d'in Cislaitani'a, pentru ca fără de pericolarea independentiei politice a Ungariei să potem satisface „justitora" pretensiuni a le naționalitătilor d'in Ungaria.

Dreptu că in Ungaria inca esiste un partitu nesusibilu alej magiarilor, care asta-di nu voiesce inca a aud' de neci una concessiune in aceasta directiune, care inse dupa impacarea poporelor d'in Cislaitani'a ar' potè să devina mai flessibilu, cu atât mai vertosu, că una mare parte a opusionei „naționali" d'in Ungaria (premii Siavii d'in nordu si sasii d'in Transilvania) ar' potè să sia escontentata fără vatemarea constituui magiare.

Asta-di, la redeschiderea dietei magiare, astămu de oportunu a atrage atenținea deputatilor asupra neindusturiei d'in ce in ce mai intensive a Sasilor d'in Transilvania, a carei-a delaturare zace atât in interesulu justitiei cătu si in alu prudintiei politice.

E s i t e in Transilvania una mica partita romana, carea nu se poate multumî, că ei ea speculeaza la dissolutiunea Austro-Magiariei si se lasa a si nebunita prin agitatori neconscientiosi d'in tier'a vecina (d'in România? Red. Fed.)

A li a t i i n a t u r a l i ai Magiarilor contr'a acestei partite mice, inse entuziasmate, sunt Sasii d'in Transilvania, cari au unu interesu chiar atât de viu pentru sustarea totalității imperiului, ca-si noi. S a s i i, Magarii si Secuii aliatii, formeza una potere intelectuale si materiale atât de preponderante in Transilvania inea acesta potere face possibila guvernarea liberale si constitutiunale a acestei tiere, pre langa tote elemintele destructive de acolo, fără să sia de lipsa intrebuintarea unor mediu-loce extraordinarie.

Acestu scopu importantu politicu potè si ajunsu de către diet'a magiara prin multumirea pretensiunilor sassesci.

Ce voieseu Sasii?

Nimieu, deciftu ca drepturile si libertățile loru municipali confirmato, cari incapă forte bine in cadrul constituui magiare, să sia sustinute si respectate. Daca unu poporu a detorit uandu-va recunoscinta unui altu poporu, acestu-a este poporul magiaru fatia cu poporul sassescu.

Cum că Transilvania, eschisa d'in lumea civilisata, nu se afla asta-di in starea Bulgariei si a Bosniei, acăst'a nu se poate detori de cătu Sasilor, cari au edificat cetăți, au inițiatu scole si au creatu forme administrative de guvernare. Sasii au cercetatu scolele Germaniei si au datu Magiarilor invetitori, si fără de Sasi, magnati d'in Transilvania aru stă pre nivoulu capiloru muntenegrini.

Dreptatea, recunoscinta, prudintia politica, tote se intrunescu pentru a indemnă pre diet'a magiara ca să multumescă dorintiele Sasilor d'in Transilvania si să aviseze pre ministrul de interne, că nu institutunile confirmate ale loialului poporu sassescu, ei unu altu objectu trebuie să-i serveasca de terenu, unde să-si implinesca dorintia sa de nivelare.

Magnati, prelatii, economi'a comitatense, despretei urea lucratorilor, neglegerea caselor civile, si una multime de alte obiecte sunt destule chiar si pentru unu talentu atât de mare ca alu baronului Wenckheim, ca să si cerea aiurea terenului pentru a si implementi dorintia sa de nivelare. Pana aci Dlu conte Nicolau Bethlen.

Trebue ore să indegetăm, că sub „S a s i i, Magarii si Secuii aliatii" vedem reimpreserata infernal'a alianta vechia, numita „Unio trium nationum"? Pre acesta cale pretindu Magarii si liberali si constitutiunali? Aie Dlu Bethlen unu lec'u de umanitate, daca nu se sfisece a ni mai tienă asta-di unu limbajiu, care nu este demnă deciftu de tempurile tiraniei?

Dlu Bethlen, pentru a potè cascigă mai multa valoare cavintelor sale, se foloseste chiar si de arm'a calumniei, decindu că Romanii d'in Transilvania calculeaza la disolvarea Austro-Magiariei. Nu Romanii sunt acei a, crede-ne, Dlu conte, cari luera la distrugerea Austriei, ei au dovedit u si dovedesc si asta-di contrariul; in 1848, 40,000 de Romani si-au versat sangele pentru tronu si pentru patria; asta-di ei suferă nedreptătile cele mai mari in sperantia că nu voru dura pana in eternu Poporul romanu d'in Transilvania este acel popor loial, care amintu de voi chiaru si in dreptul său celu mai

naturalu de a-i exprime dorintele sale, nu revolteza, ci sufere cu una abnegare intr'adeveru eroica. — Ce mai voiti? Voiti a estirpa de pre facia pamantului pre acestu poporu? Ingansarea vostra nu incape nece chiar' de umilitrea lui ce o sufere cu una virtute atât de admirabila?

Deea magiarii, pre cari Dlu Bethlen i infăsiseza ca inca apabilii de cultura, deorescu Sasiloru una recunoștința atât de mare; ore cătă trebuie să sia recunoștința Sasiloru si a Magiarilor către Romanii d'in Transilvania, cari i-au primitu cu ospitalitate si li o dau inca si asta-di?

Deci, Dlu conte, să nu esimă afară din minte, inainte de a conta la mintea cea de pre urma a Romanului,

Ce-va despre caletori'a Imperatului.

Divarile ostrunguresci se occupă de caletori'a imperatului la solemnitatea deschiderii canalului de Suceu. Se dîce, că Majestatea Sa n'ară fi voindu să parasește imperiul, pana ce nu va fi convinsu, că raportele de a casa remanu in celu mai favoritoriu ecilibrul. Dorim, să vedem realisata frumos'a intenție a Majestății Sale.

In legatura cu aceasta faimă una foia magiara publica telegramulu urmatoriu: „Imperatul să-a expresu dorintia, ea impacatiunea cu Boemii să se începe inainte de plecare Majestății Sale către orientu. Si d'in aceasta cauza s'ar formă unu ministeriu de transactiune. Posessorii mari ai Boemiei au declarat că, sub aceasta conditiune, sunt gata să mediu-locescă impacatiunea. Conte Andreassy este de-o cam data pentru susținerea statului quo, si se nisuesce a induplecă pre ministrului Giskra si Herbst, să dă Boemiei si Galiciei concesiuni, si estu-modu să încungiure crisia minis-teriale."

Ba se afirma, că negociațiunile aru fi incepute degăză, si curgu, in ascunsu, intre Viena si intre capii partitului boem. Dar' dnii ministri mentinnti in telegramulu premisu se legă cu mani eu picioare de constituuiunea d'in Decembrie.

„Nu garantămu despre adeverul acestoru faime bizare — dîce una foia — le registrăm in se dreptu dovăda, că deslegarea cestiunei boeme devine una necesitate ardioria, si că in ceterurile guvernamentali inca s'au convinsu acum'a odata despre aceasta necesitate."

Amu vediutu elatenandu-se tronul Habsburgilor si amu vediutu pre Romani versandu-si scumpu sangele loru pentru susținerea acestui tronu.

Amu vediutu, cum dupa unu vitregu absolutismu si dupa unu provisoriu langedu, se facă pace intre tronu si dusmanii lui, candu acesti-a cucerira grăfia si buna vointă acelui-a, in detrimentul celoru altăi popore ale imperiului. Vedem, adi recunoscuta necesitatea imperativa de a se impacă cu Boemii si Poloni, si ne bucurămu de acestu progresu.

Despre Romani? nu este asta-di vorba. „Der Mohr hat seine Schuldigkeit gathen, der Mohr kann gehen." Acestu a este celu mai nimeritu si celu mai practicu proverbu de gratitudine nemțesca. Romanulu trebuie să lu precépa bine pentru a se potă orienta nu numai in prezinte ci si in venitoriu.

B.

Despre rescol'a Dalmatianilor ceteru telegramulu urmatoriu: „C a t t a r o, 15 oct. Mass'a rescolatiloru stă intre Castelnovo si Risano. Poterea loru nu este deplinu cunoscuta. Fortaréti'a Dragal si tunari'a de Cerkvice sunt încungiurate de resculati bine provisiunati. Garnisonele a-estoru doue locuri se susținu eroicesee. Principele Muntegrului observa una conduită loială. Muntegrenilor li este oprita comunicatiunea cu rescolatii."

Dupa alte sciri 9000 resculati inarmati stau in facia a 12000 soldati. Caus'a rescolei se dîce a fi nou'a lege de aperare. Muierile si copiii rescolatilor au capatatu concessiunea de a trece pre teritoriul muntegrénui.

Fructele sistemului dualisticu incepă a se coce,

In caus'a Tofalenilor

Ceteru in „Hon" de la 15 octobre: „Mai multe diuarii magiare si germane publicara in domine'a trecuta unu telegramu, de alu carui cuprinsu s'au scandalisat toți acei-a, in a caror inima nu s'au stensu schintea'u sentitului de umanitate. (Aci urmează telegramulu publicat si in „Federatiunea".)

Nimene nu si-a potut splică acestu telegramu, totu si inticlesu inse, că in acelui-a este vorba despre una neumanitate unica in felul său.

„Magyar Polgár" aduce adi urmatorulu telegramu chiarisativu: „Procederea in cauza Tofalenilor este normală: tribunalulu a esecutatu, pre bas'a sentintici tablei septemvirali, esposessiunarea, era diregori'a politica a mediul-locit, pre temeiul unui conclusu alu ministrului de interne, respunderea restantelor prestatiunilor urbaniali. Baronulu Apor este aplecatu si acum să li redesc in arenda anuale fondurile respective, si să li ierte una parte din restantele prestatiunilor; dar' omenii, sedusi (?) prin rău voitoriu loru, nu voiesc a se impacă, cu tote că multi erau aplecati mai inainte să se impacă. Executarea sentinticii supreme este apesatoria, ce e dreptu, dar' nu este nedrepta, urmădă d'in insa-si natură lucrului. Cerbici'a loru aduse pericolul asupra capetelor loru; fiindu că său nu si-au precepit interesele său n'au voit a le precepe. Intre atari impregiurări nu li se poate ajuta; pentru că nimene n'are dreptul de a suspinde sentint'a tablei septemvirali si conclusele ministeriului."

Este departe de noi vointă de a luă sub discusie una cestiune decisa degăză chiar si in forul supremu, cuvenintă nu ni aru permite, dar' nece n'avemu voia nece modru, să facem acăst'a, fiindu că n'avemu la mana documentele, pre bas'a carorul tabl'a septemvirale confirmă una sentintia, carea indreptătiescă pre celu ce a castigat, să esequze de la celu judecatu chiar si cele mai nececessarie obiecte, cari sunt seutile, prin lege, de execuție.

Telegramulu primu inse spune că s'a intemplat este modu, era telegramulu chiarisativu nu demintiesc nece cu una litera cuprinsulu telegramului primu:

Inse, domnilor, acă nu este vorba despre ace'a, că ore justă e, său corespunde ore legilor positive procedura de a ocupa in faptu una bună, una avere, adjudecata prin una sentintia judecătorescă, radecata la valoare de dreptu?

Nimene nu pot să nege aceast'a.

Potu si inse impregiurări, intre cari aplicarea pură a dreptului devine cea mai mare nedreptate. Summum jus summa injuria.

Nu este permis u uită, că sunt in lume si alte legi, cari trebuie tienute inaintea ochiloru candu se pronuncia vreuna sentintia a tablei septemvirale.

Astu felu sunt legile umanității.

Dar' scintia, dorere, n'a reesit u inca a concordă, in tote casurile concrete, prescrisele acestei legi cu aplicarea legilor positive, si variatiunea casurilor ce se ivescu in viația abie va permite candva aceasta concordanția.

Nimicu n'ar' pot să justifice mai bine assertiunile nostre, deciftu casulu de mai susu. Dreptul pozitivu abie pot să vina intr'una colisiune mai frapanta cu umanitate, deciftu acă. A spune la marginea drumului unu satu, batranii, copilasii si bolnavii comunei, acăst'a pot să fie justu, dar' niceodata umanu. Si dacea cumpenim, că acestei omeni sunte seosi de sub acoperamentu chiaru atunci, candu au mai mare lipsa de elu: in tempulu ploie de iernă; dacea vomu cugetă, că capetălul se scote de sub capulu loru chiaru atunci, candu nu este vre-unu locu sub ceriul liberu, pre care să-si asiedie capetele; dacea vomu cugetă, că bucat'a de pane li-se scote d'in mani, chiaru candu este cu nepotintă să-si cerce alta bucată, fiindu că in tempu de iernă n'au unde si ce lucru: atunci trebuie intru adeveru să ne amăresca adunec acestu casu dacea ar' si chiaru si de una mīie de ori justu.

Sentint'a trebuie să se esecuteze. Semtiul de umanitate pretin le inse, ca celu putinu să se esecenteze atunci, candu produce efecte mai putinu durerose. Pote să fie unu momentu, candu simplulu actu judecătorescu este crudelitate.

Ce se va intemplă eu acesti omeni? său voru per in mi eră la marginea drumului, său voru merge a fură, a rapă.

Sentint'a septemvirale, de siguru, n'a voit a acăst'a. Dar' insa-si esecutiunea este de atare natura, că de comunu partit'a invigitoria decide terminulu. Dacea ea nu-lu urgita, judecători'a de sine nu-lu desige.

Apellāmu la nobilele (ha, ha, ha!) semtieminte ale onor. presedinte alu tablei reg. d'in Murisius-Osiorheiu, lu-rogāmu in santolu nume alu umanității să amene pana la primavera esecutarea pretensiunii sale, dacea e drăptă. Locuitorii s'au potut convinge in evenimentele de pana acum, că ei se opună indesieru sentintici; cerbici'a loru (?) s'a frantu si acum voru si mai aplecati spre a se impacă: să li concéda a se potă rentore in casurile loru si să-si lasă acolo preste iernă pana la primavera.

Să nu atraga a săptămâna blastemulu nenorocitiloru sedusi si indignati unea unei tiere, ci să facă acea ce umanitatea ascăpta de la elu și ce i se poate de sigură chiar si bunul său semtiu."

"Magyar Ujság" publicând telegrama cunoșteau alu Tiszaeniloru, adăuge: „Pana adi, în 14 octovre, candu se scriu aceste orduri, guvernului aru si avutu tempu destulu pentru a deminti, prin organele sale oficiale si oficiose, acăstea scire insitoria. Amu acceptat demintirea fiindu că amu si avutu trebuintia de una potere enorme a a imaginatiunei, pentru ca să potem presupune despre unu membru alu tablei regesci, că ar fi comisuna procedere atât de brutale si revoltatoria.

Si ce vedem? Neoficialulu organului oficiale, atât de sprinten cu alte ocazii, polemisădă adă cu „Nar. Noviny" din Zagrabi, „Pesti Napló" tace, si tacerea acăstă confirmă autenticitatea cuprinsului telegramei publicate mai susu.

Asiile dara stămu in facia situatiunei d'in Iriandi'a, unde crudimea domnilor de pamentu silese pre poporulu rupticosu să moră de fome, său să-si parăsesca tiță'a."

Apoi promite, că primindu inseintări mai detaiate despre starea lucrului, va apărtă portarea lui Voda-Pechy si a ministerialui facia cu acestu casu insitorioru.

Onorable Redactiune!

Veri care mandatariu si-are detorintă facia cu alegatorii săi, ca să dă séma despre faptele sale referitorie la obiectul, pentru carele si-ai obtinut mandatul. Spre acăstă mie mi-a datu ocesiune S. Sa eppulu Oradana, prin provoacările urmatorie mai la vale.

Deci pentru ca să văda si să judece nu numai alegatorii mei, ci publicul intregu comportatiunea respective tienută mea facia cu congresulu autonomie catol. de Pest'a, ve rogu să aveti bunetate a dă locu in colonele „Federatiunei" corespondintelor suburmatorie.

Alu onorabilei Redactiuni, in radea-Mare 14. oct. 1869.

stimatori

Iosif Romanu,
deputat mirenu din
dieces'a gr. cat. romana
oradana.

Copia.

Nr. 603

1869.

Spectabile Domnule! Comisiunea do 18, alăsa in cauza autonomiei catolice, să prelucre projectul de alegera membrilor la statul constituente autonomic, gătandu acelui proiectu prin scrisoarea presedintelui statului catolic autonomie Celsitudinea Sa Primatele Ungariei alaturata sub ./, strapune toturor alesilor la consultarea preliminară, cu acea ca inainte cu 10 dñe de conchiamare dietei să se infățișeze la Pest'a spre continuarea conferintei. Dreptu acea strapunendu se si Spectabilei Domniei vostre ca alesului mireanu, ve intrebămu: aveti de cugetu a ramâne si mai departe langa neparticiparea de pana acum, carea este in contră voiei alegatorilor, său veti intra in conferinta, spre ce ati fostu alesu de popor? — Facandu declaratiune aici cătu mai curenđu, ca in casu candu nu ati voi a intra, de-si fureti alesu spre acea, să restrapuneti conchiamarea cu acusul, să se pota face alta dispusetiune trebuintiosa in cauza acăstă. — Datu in Oradea-mare la 16 aug. 1869. adictu: Iosifu m. p. Episcopu.

Santite Domnule Episcope! La intrebatiunea ce binevoiati a mi-o pune cu datul 16 augustu anului curent sub Nrulu 603, am onore a ve respunde cu tota supunerea fizică, că apărtarea acelei inprejurari: ore sum participante la congresulu autonomic alu catolicilor de ritulu latinu, si respective a basericiei magiare, catolice, său ba ? cade in sfet'a alegatorilor mei mireni, cari m'au onoratu cu increderea loru neconditiunatu si fără de a-mi dă instructiuni. Alu Santitei vostre eppala, in Oradea-Mare 28. aug. 1869, cu devotiu făscă aplecatu Iosifu Romanu m. p. deputatu mirenu.

Nr. 641 Iubite Fiile Iosife! Respundu la declaratiunea data la provocarea mea: luă-vei parte său ba la adunarea autonomica a toturor catolicilor, carea peste scurtu se va tienă in Pest'a, spre ce esti alesu; — adeca esti alesu la adunarea autonomica, nu numai a catolicilor de ritulu latinu, fără si inpreuna acelor de ritulu rutenu si de ritu grecesc, ba inca si de celu armenescu său de tote riturile, asiile cătu acelu congresu nu se poate dice alu latinilor eschisivu, fără alu toturor catolicilor. Neci se poate numi acelu congresu — precum singuru cu mare ratecire si nesciintia lu numesci — alu basericiei magiare; că-ci baserica magiara catolica, său baserica catolica de specifica naționalitate, nu există. Ce e special: nu e universalu — nu e catolicu. In baserică lui

Christesu, care surprinde in incote națiunile si limbele de pe pamant cu asemenea indrepturire, nu poate predomină său suprematia ună pre altă, si veto celui mai micu, atâtă ajunge ca veto celui mai mare. Apoi să scii, cumă in Ungaria, magiarii catolici sunt mai puteni decât cei-l-alti catolici de alta naționalitate: slava, germana, romana etc. Apoi e vorba in acestu congresu despre dreptul publicu alu catolicilor d'in Ungaria, să nu de celu privatu alu deosebitelor ritari, la care jus publicum qua comune avemu evenit si dreptu egalu cu totii si nu e privilegiu numai alu ritualu latinu. Apoi in averile comune catolice basericesci si scolare suntemu toti compositorii; d'in cari preste totu este dotata dieces'a nostra oradana; si numai asiile a fostu cu potintia, ca dieces'a oradana să se radice la inaltiere nu numai materiala ci si intelectuala, cătu nu este mai dejosu decât diecesele sorore latine. Asiile dara, ca compozitorii debue in comunu cu ceialalti posessori să ne suatuim, pentru că nu este imparăta posessiunea comuna intre diecese, — cum a renduit Pontificale Romei in Concordatu. Vedi, astă e gloria diecesei oradane, că in baserică lumii ocupă unu locu onorificu si spre gloria membrilor săi Romani, pentru că avemu in acăstă diecesa si parochie ritene, său ale rutenilor, d'intre cari unele s'au romanisatu, dar' totu si si aceste voiesc a fi reprezentate la congresulu comunitate autonomie d'in Pest'a. Eca asiile e lucrul, nu cum precepeli cu unii, cari se nisutesc a persuade pre preoti despre pasivitate in privintia acelui congresu, baremu quod modum procedendi, să se fia tienutu Sinodul mai inainte; ce felu de Sinodul am tienutu eu cu Protopopii diecesani in marele consistoriu d'in 12 aug. a. e., in carele clerulu adunatul eu unu glas au declarat, ca să luăm parte in cauza si dreptul comunitate catolicilor, că-ci intralimente pre noi insi ne ni-amu separa de ceia-l-alti catolici, cari s'arăci si s'ară instraină de către noi, ma s'ară indoii si in sinceritatea catolicismului nostru; dreptul si cuventului ni le-am pierde, spre cea mai mare dauna si materiala si spirituala a diecesei noastre. Santă Sa Episcopulu Lugsosul D o b'r a m i a serisu, cum-ea d'intre alesii diecesei lui numai unul d'in trei mireni si-a depus mandatul, cei-l-alti sustinu, — si se-va infatia cu diecesanii lui la congresulu d'in Pest'a. — Acum iubite J o s i f e, ce vei face? depune-vei mandatul, său prenume esti alesu vei luă parte activa la acelu congresu autonomic in Pest'a: să-mi incunoscintiedi; ce de nu vei face — dupa ce inpreuna cu fratele S a n d r u nu v'ati verificatu, — voiu face pasi ca suplentii alesi de diecesani, să fia de facia la adunarea cea mai de aproape in Pest'a, ca să vi cuprindea locurile.

Intralimente cu amore parintescu sum, in Oradea-Mare 30 aug. 1869. celu mai adictu J o s i f u m. p. Episcopu.

Santite Dnule Episcope!

La gratios'a scrisore d'in 30 augustu a anului curent de sub numerul 641, prin carea binevoiesc a-mi da unele desluciri in privintia congresului autonomic catolic de Pest'a si a referintelor diecesei noastre gr. c. oradane, fia-mi iertat, Santite Dnule Episcope eu atâtă mai vertosu a Vi respunde cu tota sinceritatea, cu cătu prin acea me provocati a me dechiară francu, de „voiesc a depune mandatul, său a intră in congresulu amințit?" Ce e dreptu, acestu respunsu facia cu adunantă presinte carea, dora se va si inchide pre candu va ajunge scrisoarea mea la manile Santitei Vostre, pot că e si superfluu, ince d'in privintia alegierilor ulterioare, ce se voru face pre basca statutelor prime si sanctionande de Majestatea sa, amu cugetatu totu-si a fi la scopu si pentru justificarea portarei mele, ca deputatul mirenu diecesanu. Deea in acestu respunsu nu se va gasi una sistemă anumita, cauza e, că voiesc a respunde in ordinea expresiunilor epistolei Santitei Vostre. Inainte de tote mi-descoperi, Santite Dnule, că congresulu autonomic de Pest'a nu este numai alu catolicilor de ritulu latinu, ci si alu acelor de ritulu rutenu, grecesc si armene scu. — Eu sum de acea parere, Santite Dnule, că acestu congresu autonomic nu este una cauza comuna a catolicismului si respective a universului catolic, ei este una cauza parțială, sulevata de fratii magari catolici d'in Ungaria apartineto ritului latinu, de unde catolicii d'in cea parte a imperiului, ma si cei d'in Croati'a, de-si stau sub coron'a stului Stefanu, nu iau parte la acestu congresu; ce e mai multu, sum informatu, că episcopului si respective diecesei romano-catolice d'in Ardeau, i s'au datu să precupe, că intre dinsa si catolicii d'in Ungaria nu există relații, cari i-aru indreptăsi să iea parte la acestu congresu. Li-au placutu totu-si si cătoru-va archierei de ritulu gr.-c. a se alatură acestei cause, acăstă ince au facutu-o fără invocarea credinciosilor mireni si respective a basericiei canonice. Eu ince me temu, că dor-ace nu este inca precisata cestiu, ce va să fia acea autonomie catolica? la carea este invitata si archidioces'a nostra cu dieces'a Gherlei d'impreuna, de-si aceste au mai putine relații cu trebile administrative ale catolicilor latini d'in Ungaria, decât episcopulu romano-catolicu ardeleni, me temu deu, că acea nu va fi alta, decât chiamarea ardelenilor la Pest'a, ca să-i gate

acolo referintele de statu, cari si intrandu fără vre-o contielegere si resvera, si-gatara trebile, precum pre la muritul va insemna istoria mai tardioru . . . spunu apriatu, Santite Parinte, pentru că nu e treba de dogma, me temu, că esindu poterea statului d'in organismulu basericescu catolicu, in locul acelui-a poteri voiesc a se veri alta centralistica sub protestul unitătii religiunarie, apoi nu e destulu că acea potere ne coplesesc național minte, ci să ne coplesesc si religiunarminte?! Fluind vorbă de catolicii Ungariei, scimu că in Ungaria sunt ruteni si romani catolici de ritualu grecesc; cunoscu data ritu grecesc, ce să fia ince celu rutenesc? nu sciu, de-si am fostu mai de multe ori in baserică de idiom'a rusescă, in cari ince am esperiatu, că in tote se purcede dupa ritul orientale si respective dupa alu nostru celu grecesc, afara de acea că incepu a introduce căteva canturi usuate la catolicii magari de ritualu latinu; astă ince o facu nu d'in divergintă ritului, ci pentru că si pierdu naționalitatea, si canta mai bucurosu in limbă magiara, carea o pricepu si vorbesc, prenum forte bine sciti Santi'a V. d'in neplacută controversa ivita in paroci'a de Macău, d'in carea si in cercuri mai considerabile facu cestiu de naționalitate, si nu de cultu dumnedieescu! de unde si Santi'a vostra, oboisit de luptă fără de succesu, i lasasi să lucre de capulu loru. Mi descoperi, Santite Dnule Episcope, in scrisoarea mentiunata urmatorie: „n e e se p o t e n u m i a c e l u c o n g r e s u — p r e c u m s i n g u r u c u m a r e r a t e c i r e s i n e s c i i n t i a l u n u m e s c i — a l u b a s e r e c e i m a g i a r e , că e i b a s e r i c a m a g i a r a c a t o l i c a , său b a s e r i c a c a t o l i c a d e s p e c i f i c a n a t i o n a l i t a t e n u e s i s t e ." De-cum-va frusele acestei stilistice scose d'in ari'a locurilor comune, aru potă de sigură prinde locu facia cu personalitatea mea, atunci in adeveru poporul credincios alu diecesei gr.-catolice Oradane pre carea insu-si Santi'a Vostra o dechiarati de asediata la o inaltime spirituală, este numai de compatimutu, că in cause asiile vitali, si-a pusu increderea in nesci insi, cari nu cunoscu locul unde suntu tramisi. Spre onoreaza alegatorilor meu ince eu cu tipicul a mana voiu documenta, ce serbatore ne impresora. Comisiunea de 18 es misa de constituantea autonomie, pentru elucrarea proiectului referitor la organisatiunea adunantie, in elaboratul său, ce mi-lati tramisul chiaru Santă Vostra, §-ulu primu lu incepe cu aceste cuvinte: „a m a g y a r k a t h o l i c a e g y h á z a u t o n o m i á t s z e r v e z ö g y ü l é s e g y h á z i é s v i l á g i t a g o k b ó l á l l " (adunarea organizatorie a autonomiei bisericii catolice magiare se compune d'in membri eclesiastici si mireni); éca Santite Dnule, că assertiunea mea botediata de nesciintia, este basata pre actul comisiunie, in carea si-a pusu increderea adunantă intregă, este basata pre unu documentu mie subministratul chiaru de Santă Vostra; deci daca assertiunea mea este nesciintia si mare ratecire, atunci in adeveru se potă numi insu-si elaboratul de una mare ratecire si nesciintia, că-ci acel'a dico, că adunantă organizatorie este a basericiei magiare catolice. Afara de acestu documentu plausibilu nu numai eu ei toti creditiosii romani gr. catolici mai avemu causele noastre de a afirmă, că acestu congresu este alu basericiei chiaru magiare catolice; desvelirea acestorua ince nu este obiectulu dechiaratiunei presinte.

(Va urmă).

Arceologicu.

D'in Selagiu, 10 oct. 1869.

In partea de către resarită — media-di a Selagiului, sub polele Mesesiului, pre una vale strimită si romântica se extinde comun'a romana Moigradu, in deparitate de 1½ ora de la Zelahu. De a supr'a comunei in partea de către resarită se radica promuntoriul Magura. Costea de către media-di a Magurei se numesc Pometu. Magura, Pometu si giurul Moigradului sunt locul unei vechi colonie romane, carea după scrutările arceologice si istorice s'ară fi numitul Paralissum. Această colonia a fostu ultimulu punctu către media-noapte in părțile Daciei, a fostu un'a d'intre cele mai însemnate colonie, atâtă d'in punctu de vedere alu marimii si situatiunii ei topografice, cătu si d'in punctu de vedere strategic, fiindu menita a fi scutul si punctul de aperare contra barbarilor de nordu, contra Sarmatiei.

Si pana candu asiu fi in pusetiune a dă una de scrisore mai detaiate a acestei relicve romane, mi iau voia a impartea onoratului publicu romanu căteva pagini referitorie la obiectul in cestiu.

Pre verfulu Magurei se estinde unu siesu frumosu, unde se crede a fi fostu una fortareta dacica. Romanii ocupandu Daci'a, au aflatu pre Magura una cetate dacica, care nimicindu-se, in locul ei s'a inaltiatu vulturele romanu; aci, pre Pometu si in giurul loru s'au ridicat mai multe cetăți si s'a pusu basea unei colonie militare. Totu atunci s'a legatu acesta colonia prin una siosea cu cele-lalte colonie romane. Anume sioseu'a, ce se vede si acum la Moigradu, duce de una parte pre culmea Mesesiului pana către Ciuci, de alta parte pana la Tibău: acăstă s'a numitul valrum romanum de

VARIETATI.

* * (P a r i n t e l e H y a c i n t h e) caletori in Americ'a, chiaru in diu'a, in carea, dupa porunc'a generalului carmelitilor, avea se reintro in claustru. Pre candu se va deschide conciliul ecumenic, parintele Hyacinthe se va reinforce la Parisu.

* * (I m p e r a t e s a f r a n c e s i l o r u), treceundu preste pamentul clasicu alu Italiei, visità campulu de la Magenta, care a fostu martoru victoriei francesilor contr'a Austriei, si a ruptu pre séma feioru so una flore d'in acestu pamentu ingrasiatu cu sange de eroi.

* * (F a i n'a) cum că parintele Butariu va fi trasu la cercetare pentru evantarea sa d'in Gur'a-Hontiu, să aadeveritu. „Hon“ d'in 14 oct. aduce scirea că, comitele d'in cattulu Aradu a esmisu una comisiune investigatoria, sub presiedintia Dlui Deseö, carea prin energi'a ei — dice „H.“ — si-a si finit u in diu'a urmatoria investigarea, — firesce constatandu, că parintele Butariu intr'adeveru a acitatu. Actele de investigare s'au sustinutu v. comitelui pentru purcederea ulterioare. — Minunate concepte potu să aiba comisiunea esmisa despre acitire si conturbarea pacii. Daca va merge totu aciè, adi manc ne vomu tredî numai, că de dreptate iubitorii unguri voru tiend una investigatiune generale contra intregei natiuni romane.

* * (S u i t'a) imperatului Franciscu Iosifu in caletori'a sa in Orientu este campusa d'in urmatorile persone: Cont. Bellegarde, adjutanțu-generalu, ca conducatoru supremu alu caletoriei (cu adjutanțulu L ö h n e i s e n, baronu); adjutanții de aripe ai Maj. Sale: bar. Bechtolsheim, cont. U e x k ü ll, K r i e g s h a m m e r, G r o l l e r; oficeriulu de ordonantia alu Maj. Sale si maiestru de cavaleria cont. S z i r m a y; prepusii cancelariei militare: colonelulu R e c k, colonelulu K r a u s; directorulu cabinetului B r a u n, consiliariu de statu; consiliariulu de curte P á p a y; primulu intendantu de curte, principele H o h e n l o h e; cancellariulu imperialu contele B e u s t; chefulu de sectiune H o f m a n n; consiliariulu de sectiune T e s c h e n b e r g; secretariulu de curte V r a n i c z a n y; contele Iuliu A n d r á s s y; Pleuer; vice-admiralulu T e g e t t h o f f; capitanulu de fregate F u n k; secretariulu de curte R a y m o n d; M a y r si Branko oficiali de curte.

* * (S tr a m u t a r e i n m i n i s t e r i u.) Dupa „Száz.“ ministrul de interne W e n e k h e i m si-a datu de nou demissiunea si s'a primitu.

* * (I n m i n i s t e r i u l u d e c o m e r c i u) se trateaza a supr'a unui proiectu de leg'e relativ la societatile de actiuni. Se dice, că acestu proiectu ar' fi petrunsu de unu spiritu liberalu si că ar' rupe cu totulu cu sistemulu de concessiunare, restrinđndu totu una-data dreptulu de supraveghiere alu guvernului; concessiunile s'ar' intrebuinti' numai la unele bance si la căile ferate.

* * (E s c e s s e n o u e) au intrevenit in Bud'a-Vechia intre ultramontani si intre poporul pentru afaceri scolastice. Este curiosu a vedea in se pre Carolu S z á s z, esmisu d'in partea ministerialu de culte, cum precepe domnia lui a face dreptate. Era vorba adeca, că a cui este edificiul de scoala? Dlu S z á s z resolvă cestiunea de dreptu in data, declarandu că edificiul este alu ceclesiei catolice. De-si in interesulu natiunalitatii nostre spriginișoarele confesionali, nu potem in se a nu ne mira de procederea, că in Ungaria constituunale (?) cestiunile de dreptu se resolvu pre cale administrativa. Unde se mai intempla asemenea procedere in lume? Se consideram inca, că in Ungaria sunt deregatori cardinali acei-a, cari reduc justitia la una simpla administratiune.

* * (D i u a r i u l u o f i c i a l u) „B. K.“ face cunoștu totororul jurisdictiunilor si oficielor d'in tiera că restituindu-se tipografi'a de statu in Bud'a, va primi d'acel inainte totu feliulu de testuri oficiale spre tiparire, si inca nu numai in limb'a germana si magiara ci si in cea romana, tautiesca, croata, serbesca, polona si italiana.

* * (C o n t e l e I u l i u A n d r á s s y) se va rentore numai cu finea lui nov. d'in caletori'a sa d'in resarita, in acestu tempu presidiulu ministerialu va fi concrediutu baronului E ötvös.

* * (F o i c e l e m a g i a r e) suntu forte ingrigite, că pretractările dietali nu voru potè decurge fără impedeare d'in caus'a caletoriei ministerialu presedinte in oriente, statorita degă definitiv. „Lloyd“ nu vede aci nici o tema, că ce pana la rentorcerea presedintelui nu se voru pertracta alte proiecte de cătu ale lui Lonyai si Horváth. In luna viitora, candu comisiunea financiară va statori bugetulu, diot'a va pertracta proiectele ministerului de justitia, referitor la tribunale, si mare parte trecute prin comisiuni, fără a caroru resolvare nu se poate face reorganisarea jurisdictiunilor.

* * (F r a g i l i t a e o m e n e s c a) Plebanul catolic d'in Csenger, descriendu fragilitatea omeneș-

ca, adresă in basereca urma'orile cuvinte cătra asculatorii săi: „Asi sunteti, iubiti credintosi, ca-si boala si magariu, căci voi inca ve veti nimici ca-si acesti-a.“ Dreptu ace'a, una mare parte d'intre catolicu intieleginti nu mai mersera la basereca de la Pasce in coce.

* * (A c a d e m i a) de drepturi d'in Sabiu are acela'si numeru d'in partea tinerimei romane, care l'a avutu de comunu pana acum; d'in contra, ungrui si nemtii au scadutu multu in anul curint. „Horn. Ztg.“ dice că cau'a acestei impregiurari ar' fi parte putienulu pretiu ce se pune pre ramolu juridicu d'in cau'a starei nesigure a oficial'oru parte obligamentulu militariu si trecerea la institute magiare si universitati germane.

* * (D e la i n c e p u t u l u n e i o c t o b r e, f o i a „C u r i e r u l u d e I a s s i“ va apară de doue ori pe septomana: Joi'a si Dominic'a.) Foi'a „Curierul de Iassi“ este unu simplu buletinu, si publica tote cele petrecute in tiera si d'in strainetate fără comentarie; pre langa aceste se occupa multu cu partea economică prin publicarea pretiurilor curento d'in porturile si tergurile Romaniei etc. Pentru delectarea lectorilor, sub rubrica de Varietati, se gasesc diferite articule instructive si umoristice. Anunciurile publicate in foi'a „Curierul de Iassi“ gasesc cea mai mare raspandire. Pretiul Abonamentului este pentru Iassi: pre 3 lune 3 lei 50 bani, pre 6 lune 7 lei noi, pre 12 lune 14 lei noi; pentru districte: pre 3 lune 4 lei noi, pre 6 lune 8 lei noi, pre 12 lune 16 lei noi. Abonamentele se facu in Iassi la Tipografi'a „Junimea“, casele Banca, er' in districte la biourile postale. Costul Abonamentului d'in districte se primește si in timbruri de posta.

Sciri electrice.

V i e n a, 14. oct. Dupa informatiunile „Nouei presse libere“, asta-di s'ar' si tienutu sub presedintia imperatului unu consiliu ministeriale, la care ar' si luatu parte atatul ministerii comuni cătu si cei magiari, cari se aflau in Vien'a. Obiectele desbaterei: Spesele pentru caletori'a imperatului si raportulu Ungariei cătra banc'a natiunale.

P r a g a, 14. oct. Contele Chotek nu isbuti in tratările sale cu capii partitei boeme. Clubulu constitutionalu a decis a indreptă una adresa cătra imperatulu inainte de inchiderea sessiunei. Se asema, că diet'a se va inchide in 22 octobre.

P a r i s u, 14. oct. Senatorul Sainte-Beuve a morit. Seirile d'in Ispania anuncia, că doare regiminte ispaniole au trecutu la insurgenți. Insciintările guvernului ispaniolu anuncia invingeri.

Z a r a, 15. oct. Diet'a provinciale primi in sedinta sa de ieri leg'a a supr'a instructiunei populare. Propunerea partiei natiunali de a dà guvernului votu de neincredere s'a respinsu.

P r a g a, 15. oct. Intr'o adunare de ieri, capii partitei vechie boeme si ai partitei clericali-feudali au decis, că la una impacare eventuale nu voru parasi terenul declaratiunei.

R a g u s a, 15. oct. Consiliul comunul a tienutu asta di conferintia, in carea s'a decis: a se provoca insurgenții prin una deputatiune, ca să se supuna militiei; daca aceasta provocare n'ar' avut rezultat, atunci va intreni milit'a. Insurgenții sunt preste una mija, si si ocupă pusetiuni de aperare pre munti.

M a d r i d u, 15. oct. Una proclamatiune guvernului ofere rescolatilor d'in Valencia amnestia deplina, deca se voru supune pana la terminulu desfisutu. Conducatorilor de trupe li se promite numai agrafarea vietiei.

N e a p o l e a, 15. oct. Se facu pregatiri pentru convenirea imperatului Austriei cu regele Italiei intr'unul d'in porturile italiane.

C o t t a r o, 16. oct. Insurgenții respinsera consiliile deputatiunei comunali d'in Castelnuovo, prin li se recomandă supunere, ei paru a si resoluti a se folosi de putere. Prin gramadire de petre mari, insurgenții se in cerca a inchide strad'a principale.

P a r i s, 16. oct Mai multe diurnale afirma, că este vorba de una schimbare a ministeriului.

Proprietariu si editoriu : Aleșandru Romanu.

Redactoru respundietoriu interim. : Ionu Porutiu.

câtra Sarmatia. Spre aperarea acestui valu au fostu colonia militaria de la Moigradu si castrele — castra stativa — de la Sebesiulu meu, Buciumu, S. Petru, Ungurasu si Romit'a (Romitia?). Locurile castrelor se vedu si acum, er' sioseu'a amintita poporul si adi o numesce „d r u m u l u i Traianu“, care la Moigradu esinu d'in valum romanum trece prin comun'a Sacu, de aci pre la Romit'a si Ungurasu pana la Vasapeu, de unde unu ramu in apropiarea S. Petru trece preste va'ea Ungurasului (Egregy) la Buciumu, er' lin'a principale duce cătra Clusiu.

Drumul lui Traianu la Pometu, in cele mai multe locuri si asta-di e folosiveru; in padurea Moigradului trece pre langa „b a i s t e“, de unde s'au sapatu perte de lipsa la colonia.

In centrulu coloniei, pre celu mai frumosu locu alu Pometului — „la baseructia“ — se vedu urmele amfiteatru lui. De aci se vede extensia mare a coloniei, se vedu ruinele edificiilor magretie, apaductelor arteficiose, urmele marimii strabunilor nostri. Una parte a Pometului e sub cultivare, era una alta parte e acoperita de paduri si tufe; in agri mai alesu primaver'a se afla o multime de vase, instrumente de casa, bani romani antici, etc.

Indiferentiamulu, ce infloresce la noi in tote ramurile sciintiei, a lasatu uitata colonia romana de la Moigradu, anticitatile pretiose ce se afla aici in numera mare, au trecutu si trecu in mane straine, asti d. e. contele G. Andrassy d'in Ghircei are una colectiune vara de anticitati aflate la Moigradu. Poporul d'in Moigradu si d'in comunele vecine afla in continuu bani, instrumente de casa, statuse mai mici si mai mari, caramide cu inscriptiuni, etc., cari apoi le instraineaza pentru căti'va cruceri, spre cea mai mare dauna natiunale. Preutii si intieliginti'a romana d'in giuru au cea mai santa detorintia natiunale ca, luminandu poporul, să impedece aceste strainări si să înduplice poporul a le cede gratis său prin recumperare museului natiunale d'in Blasius.

De candu locuescu in apropiarea Moigradului, am venit in posesiunea urmatorilor anticitati romane:

1. Una cheia de arama.

2. Una moneta d a c i e a. Inscriptiune nu se vede pre d'ins'a, numai pre una parte are una figura asemenea unei florii.

3. Unu falcariu de arama.

4. Una moneta de argintu, pre aversu cu capulu laureatul lui Traianu si inscriptiunea: IMP. TRAIANO AUG. GER. DAC. P. M. TR. P. V. PP. — pre reversu: SPQR. OPTIMO PRINC. (Imperator Traiano August Germanico Dacic, — pontifex maximus tribunitiae potestatis consulatu V. pater patriae, — senatus populusque romanus optimo principi) a. 104—110.

5. Una moneta de argintu, pre aversu cu capulu laureatul lui Antoninu si cu inscriptiunea: ANTONINUS AUG. PIUS PP TR. P. XI, — pre reversu: COS. II.

6. Una moneta de argintu, pre aversu cu capulu imperatului si cu inscriptiunea: ANTONINUS AUGUSTUS, pre reversu: COS III. (a. 138.)

7. Una moneta de argintu, pre aversu cu capulu laureatul lui imperatului si cu inscriptiunea: IMP. CAESAR TRAIAN HADRIANUS AUG.; — pre reversu: P. M. TR. P. COS III (a. 119.)

8. Una moneta de argintu, pre aversu cu inscriptiunea: GORDIANUS AUG.; pre reversu: CONCORDIA AUG. (?)

9. 2 monete de arama si 3 monete de argintu, a caroru inscriptiune nu am potut-o descifra.

10. Unu carneolu cu una figura mitologica. Aceasta potra e cuprinsa in unu anel. Cuprinderea se vede a fi mai noua.

Anticitatile de sub nr. 1. 5. 6. 7. 8 mi s'au datu prin dlui Andrei Cibenschi, advocat in Zilahu cu scopu de a le transpune in muscule d'in Blasius, unde le am si tramisu impreuna cu monetele de sub nr. 2. 3 si 4.

Totu la Pometu in otarulu Sacului am aflatu una petra desgropata, in lungime de 6¹/₂ urme cu urmatorul epitafiu :

D. M.

VICTORIA. I.

A FRF. VIX.

AN. XX. P. AIC

V—LAP. AI RO

NUS LIBER

L BERI E B

M.

Sperez, că d'in candu in candu voi potè impartesi mai multe date arecologice d'in giurulu Moigradului. *)

A. Cosma.

*) Le vomu impartes in bucuria.

Red.